

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****ÖZCAN GÜLTEKİN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2023/4176

Karar Tarihi : 2/7/2025

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU

Kenan YAŞAR

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Özcan GÜLTEKİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanığın sanık tarafından duruşmada sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu ile o tarihte avukatı olan müşteki arasında gerçekleşen telefon görüşmesi sonrasında müştekinin şikâyeti üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından başvuru hakkında hakaret ve tehdit suçları kapsamında soruşturma başlatılmıştır.

3. Müşteki soruşturma aşamasındaki şikâyetinde, başvuru ile avukatlığından çekilme konusunda telefon ile konuştukları esnada başvurunun kendisine tehdit ve hakaret içeren sözler söylediğini ileri sürmüştür. Telefon görüşmesi gerçekleşirken müştekinin yanında bulunan tanıklar K.Ç. ve A.Y. ise müştekinin konuştuğu kişinin müştekiye yönelik hakaret ve tehdit içeren sözler söylediğini, bu sözleri müştekinin telefonun hoparlöründen konuşması nedeniyle duyduklarını beyan etmiştir.

4. Başsavcılık, başvurunun hakaret ve tehdit suçundan cezalandırılması talebiyle 8/7/2021 tarihli iddianame düzenlemiştir. İddianamede; başvurunun tarafı olduğu boşanma davasında avukatlığını müştekinin yaptığı, müştekinin noter olarak atanması nedeniyle dosyadan çekildiği dönemde aralarında gerçekleşen telefon görüşmesinde başvurunun müştekiye yönelik "Sen kimsin ki, kendini avukat mı sanıyorsun, gelirim oraya kim olduğumu görürsün, sana öğretirim." diyerek tehdit ve hakarete bulunduğu, bu sözlerin telefon hoparlörünün açık olması nedeniyle tanıklar K.Ç. ve A.Y. tarafından da duyulduğu belirtilerek atılı suçları işlediği ileri sürülmüştür.

5. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Ankara 21. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 3/9/2021 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri

yapmıştır. Tensip Tutanağı'nda atılı suç bakımından kanunda öngörülen ceza miktarı dikkate alınarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 251. maddesi uyarınca basit yargılama usulü uygulanmasına karar verilmiştir.

6. Başvurucu, iddianamenin tebliği üzerine verdiği yazılı savunmasında müştekiyi baroya şikâyet etmesi nedeniyle müştekinin kendisine iftira attığını, tanık beyanlarının arama kayıtları ile çeliştiğini, HTS kayıtlarının incelenmesi gerektiğini, müştekinin olayı kurguladığını ve tanıkların gerçeğe aykırı ifade verdiklerini beyan etmiştir. Mahkeme 25/7/2022 tarihli kararı ile hakaret teşkil eden sözlerin iddianamede açıklanmaması nedeniyle hakaret suçu yönünden açılmış bir dava bulunmadığı gerekçesiyle bu suç yönünden karar verilmesine yer olmadığına, tehdit suçu yönünden ise *müşteki anlatımının tanıklar K.Ç. ve A.Y.nin beyanları ile desteklendiğini* gözeterek başvurunun 360 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına *kesin* olarak karar vermiştir.

7. Başvurucu, Mahkemenin gerekçeli kararının kendisine tebliği üzerine 5271 sayılı Kanun'un 252. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca duruşma açılması amacıyla mahkûmiyet kararına itiraz etmiştir. Başvurucu itirazında; tanık beyanlarında geçen aramanın gerçekleşmediğini, tanık anlatımının müşteki beyanı ile çeliştiğini, HTS kayıtları yönünden bilirkişi incelemesi yapılması gerektiğini ileri sürmüştür.

8. İtiraz üzerine Mahkeme, başvurunun duruşmaya çağırılmasına yönelik duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Diğer taraftan Mahkeme, müşteki ve tanıkların dinlenmesine yönelik herhangi bir işlem yapmamıştır. Başvurucu, birinci celsede önceki savunma ve taleplerini tekrar etmiştir. Mahkeme HTS kayıtlarının incelenmesine yönelik talebin "*mevcut deliller itibarıyla çekişmenin karar verilebilecek düzeyde aydınlatılmış olduğu...*" gerekçesiyle reddine karar vermiştir. Cumhuriyet savcısı başvurunun tehdit suçundan cezalandırılması talebini içeren esas hakkındaki mütalaasını sunmuştur. Başvurucu, önceki savunmaları doğrultusunda beraatine karar verilmesini talep etmiştir. Mahkeme, başvuru hakkında hakaret suçu yönünden açılmış bir dava bulunmadığı gerekçesiyle bu suç yönünden karar verilmesine yer olmadığına, diğer taraftan ise başvurunun tehdit suçunu işlediğini sabit kabul ederek 500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına *kesin* olarak karar vermiştir. Mahkemenin tehdit suçu yönünden mahkûmiyet gerekçesinde müştekinin olay günü kendisini telefon ile arayan başvurunun kendisine söylediğini beyan ettiği tehdit ve hakaret içeren sözlerle ilişkin anlatımlarının tanıklar K.Ç. ve A.Y.nin beyanları ile de desteklendiği hususuna dayandığı anlaşılmaktadır.

9. Başvurucu, kesin olarak verilen karar 22/12/2022 tarihinde öğrendikten sonra 16/1/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Komisyon; başvurunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkına ilişkin şikâyet yönünden başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık dinletme ve sorgulama, gerekçeli karar hakkı, bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkı ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine ilişkin şikâyetler yönünden kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin ise Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, beyanları mahkûmiyet hükmüne belirleyici ölçüde esas alınan tanıklar K.Ç. ve A.Y.nin duruşmada dinlenmemeleri nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilmek istenen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisinin esasen yargılama merciine ait olduğu, Anayasa Mahkemesinin görevinin başvuru konusu yargılamanın bütünlüğü içinde adil olup olmadığının değerlendirilmesi ile sınırlı olduğu belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formunda açıkladığı şikâyetlerini tekrar etmiştir.

13. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı yönünden incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında *tanık* kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve *tanık sorgulama hakkı* ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeninin varlığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (*Atilla Oğuz Boyalı* [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; *Selçuk Demir* [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; *AZ. M.* [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; *Baran Karadağ* [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; *Orhan Güleriyüz* [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; *Abdurrahim Balur* [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; *Onur Urbay* [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; *Zekeriya Sevim* [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; *Metin Akdemir (2)* [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; *Uğur Özcan* [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40).

16. Başvuru konusu olayda incelenmesi gereken ilk sorun, beyanı delil olarak kabul edilen tanıkların duruşmada dinlenmemesinin geçerli bir nedene dayanıp dayanmadığıdır. Mahkeme, soruşturma aşamasında dinlenen tanıklar K.Ç. ile A.Y.nin kovuşturma aşamasında dinlenmesine yönelik herhangi bir işlem yapmamıştır. Diğer taraftan gerekçeli kararda adresleri yargı çevresinde yer alan tanıkların duruşmaya getirilmesinin zor olup olmadığıyla ilgili bir değerlendirmede bulunmamıştır. Dolayısıyla başvurunun tanık sorgulama imkânından yararlandırılmamasının *gerekçelendirilmesi yükümlülüğü* somut olayda kamu makamları tarafından yerine getirilmemiştir. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak hükmün tek başına veya belirleyici ölçüde başvurunun sorgulama veya sorgulatma imkânına sahip olmadığı bir tanık tarafından verilen ifadeye dayalı olup olmadığı ortaya konulmalıdır.

17. Somut olayda Mahkeme, müştekinin olay günü kendisini telefon ile arayan başvuruçunun kendisine yönelik söylediğini kabul ettiği tehdit ve hakaret içeren sözlerle ilişkin anlatımlarının tanıklar K.Ç. ve A.Y.nin beyanları ile de desteklendiği gerekçesiyle mahkûmiyet sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla mahkûmiyet kararının dayanağının -müşteki beyanı dışında- müşteki beyanını destekleyen tanıklar K.Ç. ve A.Y.nin anlatımları olduğu anlaşılmaktadır.

18. Mahkemenin 5271 sayılı Kanun uyarınca basit yargılama usulü uygulamak suretiyle verdiği ilk mahkûmiyet kararına sadece sanık tarafından itiraz edildiği gözetilerek duruşma açıldıktan sonraki aşamada müşteki duruşmaya davet edilmemiştir. Bu nedenle müştekinin soruşturma aşamasında kolluk görevlilerine verdiği beyanları dışında Mahkeme huzurunda alınan bir beyanı bulunmamaktadır. Diğer taraftan ise Mahkemenin müştekinin kendisine söylendiğini beyan ettiği suça konu sözlerin tanıklar K.Ç. ile A.Y.nin beyanları ile *desteklenmiş olmasını* müşteki beyanına itibar edilme gerekçesi olarak kabul edilmesi karşısında tanıkların beyanlarının başvuruçunun tehdit suçunu işlediği yönündeki kanaatin oluşmasında önemli ağırlıkta bir delil olarak dikkate aldığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Nitekim Mahkeme, tanıkların tarafsız davrandıkları kanaatine ulaştığını da gerekçeli kararda ayrıca açıklamıştır. Somut olayda, sorgulama imkânı tanınmayan tanıkların ifadelerinin mahkûmiyet kararına götüren *tek* olmasa da *belirleyici* nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

19. Yargılama sürecinde başvuruçuya olayları kendi bakış açısına göre anlatma ve delillerini sunma imkânı tanınmıştır. Dosyada tanık beyanlarını destekleyen başka delil de bulunmaktadır. Ancak Mahkemenin yargı çevresi içindeki tanıkları başvuruçunun da onlara soru sormasına imkân sağlayacak şekilde Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) gibi vasıtalarla neden dinlemediğine ilişkin bir bilgi ve belgeye ulaşamamıştır. Başvuruçunun, tanıkların beyanlarının tespiti sırasında hazır bulunmadığı sırada verilen cevaplar hakkında kişisel izlenim edinme fırsatı elde edememiştir. Bu yüzden tanığın tepkileri konusunda Mahkemenin dikkatini çekememiş, böylelikle tanığın beyanlarının güvenilirliği test edilememiştir. Mahkeme de tanık beyanda bulunurken gösterdiği tepkilerle ilgili olarak izlenim edinememiştir. Öte yandan hükme ulaşılırken sorgulanmamış tanık beyanı dışında başka delillere de dayanılmasının beyanları belirleyici ölçüde mahkûmiyete temel alınan tanığı sorgulama imkânı tanınmaması nedeniyle savunma makamının maruz kaldığı sınırlamayı telafi ettiğini söylemek de mümkün gözükmemektedir. Esasen mahkûmiyet kararına dayanak kabul edilen beyanları veren müşteki de başvuruçunun tarafından sorgulanamamıştır. Sonuç olarak güvenilirliği ve doğruluğu test edilmemiş tanık beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alındığı hâlde savunmanın karşılaştığı zorlukları telafi edecek karşı dengeleyici güvencelerin sağlanmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda tanığın duruşmada veya SEGBİS yoluyla dinlenmemesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

21. Başvuruda tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvuruçunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkı ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine ilişkin şikâyetleri hakkında ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 30.000 TL maddi ve 60.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

25. Tanık sorgulama hakkı tanığın yargılama evrelerindeki beyanlarının delil değeriyle ilgili bir derecelendirme yapılmasını güvence altına almamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu hak, tanığın duruşmadaki beyanlarına üstünlük tanınması gerektiği yönünde bir güvence içermemektedir. Savunmaya duruşmada tanığı sorgulama fırsatı tanındığı ve tanığın diğer haklarına saygı gösterildiği sürece tanığın yargılama evresindeki beyanlarının hangisine itibar edileceği meselesi karar veren mahkemenin takdirindedir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Musa Yılmaz Acar* [1. B.], B. No: 2013/1664, 16/7/2014, § 53).

26. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, başvuruu uğradığını iddia ettiği maddi zararlar ilgili bilgi ve belge sunmadığından da maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin tanık sorgulama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 21. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2022/760, K.2022/1415) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 1.480,40 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.